

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра біології та екології

Силабус
навчальної дисципліни
«ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Екологія людини Мова викладання – українська.
Викладачі	Плахтій Петро Данилович, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології
Профайл викладачів	https://biolog.kpnu.edu.ua/?attachment_id=2021
E-mail	plakhtii@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=2034
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій

2. Анотація до курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Екологія людини» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Екологія підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузь знань 10 Природничі науки, спеціальність 101 Екологія.

Тип дисципліни. Навчальна дисципліна належить до переліку обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

Предметом є вивчення соціальних і природних впливів, які навколишнє середовище справляє на людину, а також дослідження зворотних впливів на середовище її існування.

3. Мета і цілі курсу

Метою формування професійних компетентностей у студентів щодо питань сучасної екології людини, оптимального існування людини в екологічно безпечному навколишньому середовищі, розуміння механізмів взаємодії людини і довкілля, аналізу першочергових вимог для збереження генофонду людини, закладання в майбутніх спеціалістів основ екологічної культури.

Компетентності:

<i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
ЗК 01	Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК 03	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 09	Здатність працювати в команді.
ЗК 10	Навички міжособистісної взаємодії.
СК 01	Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування
СК 02	Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.
СК 10	Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних

	досліджень.
СК 14	Здатність аналізувати та прогнозувати особливості впливу екологічних факторів на організм людини, змін у стані здоров'я населення в зв'язку із забрудненням довкілля, адаптаційних можливостей людини до впливу небажаних чинників.

4. Результати навчання

Здобувачі ВО мають отримати наступні програмні результати.

ПРН 03	Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.
ПРН 08	Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.
ПРН 13	Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології
ПРН 14	Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення
ПРН 18	Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень
ПРН 25	Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя
ПРН 27	Володіти методами аналізу впливу факторів довкілля на людський організм; діагностувати небезпечні екологічні фактори та механізми їх дії; прогнозувати можливі негативні зміни

5. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеозанять.

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма здобуття вищої освіти
Освітньо-наукова програма	Екологія
Рік навчання / рік викладання	2-й/23-24-й
Семестр вивчення	4
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	48
Лекційні заняття	24
Практичні заняття	24
Самостійна та індивідуальна робота	72
Форма підсумкового контролю	залік

6. Пререквізити курсу

Навчальна дисципліна «Екологія людини» базується на знанні понятійно-

термінологічного апарату, основи якого закладені в таких дисциплінах як “Загальна екологія та неоекологія”, “Вступ до спеціальності”, “Біологія” та інші.

7. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Для методичного забезпечення курсу «Екологія людини» використовується мультимедійний проектор; ноутбук, об’єктно-модульне динамічне середовище навчання (MOODLE).

8. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі ВО відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та етичних норм поведінки.

Очікується, що здобувачі ВО дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач ВО не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач ВО має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі ВО поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього практичного заняття з дисципліни. Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що здобувачі ВО не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка <https://drive.google.com/file/d/1vwOb8sJzVjHpAnrAmFADtNQWYUhJny-R/view>

Очікується, що роботи здобувачів ВО будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Неформальна / інформальна освіта. Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>). Зокрема, якщо здобувач вищої освіти надає сертифікати про участь у вебінарах, семінарах, майстер-класах, тренінгах, тематика яких відповідає пропонованій тематиці ІНДЗ з навчальної дисципліни, то викладач зараховує ІНДЗ із максимальним балом.

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі ВО можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедр біології та екології, географії та методики її

викладання, інтернетними ресурсами. Здобувачі ВО заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі ВО будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладач щотижня проводять консультації.

Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	разом	у тому числі			
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.					
Тема 1. Екологія людини як наука.	12	2	2	-	8
Тема 2. Людина і Всесвіт.	12	2	2	-	8
Тема 3. Анатомо-фізіологічні особливості людського організму.	12	2	2	-	8
Тема 4. Біосоціальна суть людини.	12	2	2	-	8
Тема 5. Вплив на людину природних біологічних екологічних факторів.	12	2	2	-	8
Тема 6. Вплив на людину антропогенних екологічних хімічних фізичних факторів.	12	2	2	-	8
Тема 7. Екологічні фактори здоров'я людини, проблеми і харчування, гігієна.	12	2	2		8
Тема 8. Екологічний стрес і адаптація.	12	2	2		8
Тема 9. Динаміка популяції людини.	12	2	2		8
Тема 10. Екологічна освіта і виховання. Екологічна етика.	12	2	2		8
Тема 11. Стратегія виживання в сучасних екологічних умовах.	24	4	4		16
Разом годин	120	24	24	-	72

9. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам ВО:

Поточний контроль на заняттях	МКР	Самостійна робота	Залік
50 балів	40 балів	10 Балів	100 балів

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти К-ПНУ https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view

Поточний контроль (50 балів)

Поточна успішність на навчальних заняттях оцінюється за 12-бальною шкалою.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Пропущені заняття здобувач ВО має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості завдання за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати факти, явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання практичних завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить предметні поняття, категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості процесів, фактів, явищ; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки методики навчання біології; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у

	практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї діяльності.
12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Рейтингова оцінка у балах (r_k) знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти на навчальних заняттях із навчальної дисципліни обчислюється після проведення навчальних занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної із пропусками занять, непередготовленістю або недостатньою підготовленістю до них, за такою формулою:

$$r_k = (0,05r_k^c + 0,4) * R_k,$$

де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача на заняттях, тобто частка від ділення суми всіх (позитивних від 4 до 12) оцінок на їх кількість, R_k – максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності з дисципліни чи змістового модуля.

Модульна контрольна робота (40 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі (в умовах дистанційного навчання у форматі гул-форми з використанням корпоративного облікового запису). До її написання допускаються всі здобувачі ВО групи. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Модульна контрольна робота складається з трьох рівнів. Перший рівень тестовий, містить 10 питань по 1 балу кожне. Другий рівень теоретичний складається із завдань типу «дати визначення», містить 5 питань по 3 бали кожне. Третій рівень практичний за допомогою, якого можна дізнатись про засвоєння матеріалу, містить 3 питання по 5 бала кожне. Отже максимальна оцінка за модульну контрольну роботу складає $40 = (10 * 16) + (5 * 36) + (3 * 56)$

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Самостійна робота (10 балів)

Завдання самостійної роботи спрямовано на поглиблення знань здобувачів із відповідних тем дисципліни, відпрацювання набутих умінь та навичок науково-дослідницької діяльності. Виконання СР є обов'язковим для усіх здобувачів освіти та передбачає опрацювання додаткових літературних джерел та інших інформаційних ресурсів.

Самостійна робота передбачає поглиблене опрацювання тем дисципліни та представлення їх у вигляді презентації. Самостійна робота передбачає виконання 5 (п'яти) презентацій кожна з яких оцінюється у 2 бали. Мінімум, для отримання оцінки, здобувач має виконати 3 (три) презентації. Із переліком тем винесених на самостійне опрацювання здобувачів знайомить викладач, який проводить практичні заняття на першому занятті.

Здобувачі ВО, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (100 балів).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою рівня засвоєння здобувачем певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації здобувачем поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непередготовленістю або недостатньою підготовленістю до них.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 1, 2, 3,

отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

10. Література

Основна:

1. Соломенко Л. І. Екологія людини [текст]: навч. посіб. / Л. І. Соломенко. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 120с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Solomenko_Liudmyla/Ekolohiia_liudyny.pdf?PHPSESSID=us66br7c4sbautv8qmeuaqpr65
2. Василенко І.А., Трус І.М., Півоваров О.А., Фролова Л.А. Екологія людини / І.А. Василенко, І.М. Трус, О.А. Півоваров, Л.А. Фролова Дніпро: Акцент ПП, 2017. 183 с. URL: <http://globalnauka.com/download/EL.pdf>
3. Плахтій П.Д., Гутарева Н.В., Соколенко Л.С. Долікарська допомога та основи захисту населення в надзвичайних ситуаціях: підручник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2018. 340 с.
4. Плахтій П.Д., Коваль О.Г., Марчук Д.В., Основи фізичного виховання студентської молоді: Навчальний посібник. Вид. 2-е, стереотипне. - Кам'янець-Подільський: ПП «Віт'адрук», 2023. 312 с.
5. Плахтій П.Д., Блашкова О.М. Фізіологічні основи раціонального харчування. Практикум, тести: навч.-метод. Посіб. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2020. 164 с.
6. Плахтій П.Д., Марчук В.М., Марчук Д.В. Фізіологічні основи рухової активності людини : навч. – метод. посіб. Кам'янець-Подільський: вид. відділ Кам'янець – Поділ. нац. ун-т імені Івана Огієнка , 2021 . 168 с.
7. Плахтій П.Д., Данчук О.О., Казанішена Н.В. Невідкладна само- і взаємодопомога при загрозливих для життя станах. Тести та завдання для стійкої роботи студентів: навчально-методичний посібник. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
8. Тютюнник О.С. Екологічні наслідки військових дій на території України. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету : Збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023
9. Тютюнник О.С. Формування навичок сортування як важливої складової екоосвідомості та культури поводження з відходами // Сучасні проблеми урбоекосистем : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (1-2 жовтня 2020 р., Кам'янець-Подільський) / за заг. ред. О.І. Любинського. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. – С. 126-130.
10. Гордій Н.М., Рубановська Н.В. Біобезпека і біоетика / Навчально-методичний посібник.

Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», Кам'янець-Подільський, 2018. 210 с.

Рекомендовані джерела інформації

https://e-comon.org.ua/calc/ecoslid/index.php	Калькулятор екологічного сліду онлайн
https://www.ukrstat.gov.ua/	Державна служба статистики
https://www.16personalities.com/uk/bezkoshtovnyy-test-na-vyznachennya-osobystosti	Визначення особистості
https://prometheus.org.ua/courses-catalog/	Prometheus
https://vumonline.ua/	ВУМ-online